

Hallintovaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2018

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2018 (K 3/2019 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle. Määräaika: 27.9.2019.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- osastopäällikkö (poliisiosasto) Risto Lammi, sisäministeriö
- poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Elina Rantakokko, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Susanna Sutinen, sisäministeriö
- opetusneuvos Tomi Halonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- opetusneuvos Heli Nederström, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Ulla-Jill Karlsson, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylitarkastaja Merja Hilpinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Joni Komulainen, sosiaali- ja terveysministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

1 Johdanto

Hallintovaliokunta on arvioinut jokaisen sen myötävaikutuksella syntyneen lausuman osalta tarvetta lausuman säilyttämiseen kertomuksessa. Säilytettävien lausumien osalta on kysymys muun muassa siitä, että lausumaan liittyen on valmisteltavana lakiehdotus, lausumassa edellytettyjen toimenpiteiden suorittaminen on kesken, lausuman johdosta suoritettujen toimenpiteiden vaikutavuutta on vielä seurattava ja tarvittaessa erikseen arvioitava tai lausuma on muutoin ajankohtaisuutensa vuoksi perusteltua säilyttää.

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

2 Poistettavat lausumat

Poliisin henkilötietolain kokonaisuudistus

HE 66/2012 vp — EV 216/2013 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 16.12.2013, että hallitus käynnistää mahdollisimman pian poliisin henkilötietolain kokonaisuudistuksen ja että sen yhteydessä huomioidaan muiden seikkojen ohella EU:ssa valmisteilla olevan uuden tietosuojalainsäädännön lopullinen sisältö ja vaatimukset kansalliselle lainsäädännölle sekä hallintovaliokunnan mietinnöstä HaVM 26/2013 vp ilmenevät lain rakennetta ja sisältöä koskevat huomautukset, mukaan lukien poliisin henkilötietolaissa tarkoitettujen rekisterien valvonnan kehittäminen. Samassa yhteydessä tulee tarkistaa myös Rajavartiolaitoksen henkilötietolain säännökset.

Hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 242/2018 vp) sekä hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2018 vp) on annettu eduskunnalle 22.11.2018. Hallintovaliokunta on antanut asioissa mietinnöt HaVM 39/2018 vp ja HaVM 40/2018 vp. Eduskunta on hyväksynyt 18.3.2019 lakiehdotukset hallintovaliokunnan mietintöjen mukaisina. Lainsäädäntö on tullut voimaan 1.6.2019 (lait 616—638/2019 ja 639—649/2019).

Hallintovaliokunta katsoo, että lausuma voidaan poistaa.

Poliisin henkilötietojen käsittely

HE 57/2013 vp — EV 79/2014 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan viimeistään vuoden 2015 loppuun mennessä kattava selvitys 1) niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty erityisesti epäiltyjen tietojärjestelmän, mutta myös muiden poliisin henkilörekisterien osalta, sen varmistamiseksi, että tietojärjestelmät ovat virheettömiä ja että henkilötietojen käsitteleminen tapahtuu kaikilta osin lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja muutoinkin asianmukaisesti sekä 2) niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty henkilörekisterien ja henkilötietojen käsittelyn sekä niihin liittyvän koulutuksen, ohjeistuksen ja valvonnan kehittämiseksi.

Sisäministeriö on toimittanut selvityksen hallintovaliokunnalle 26.10.2016. Hallintovaliokunta on lausueessaan hallituksen vuosikertomuksesta vuodelta 2017 pitänyt lausumaa tarpeellisena ainakin siihen saakka, että poliisin henkilötietojen sääntelyä koskeva lainsäädäntö on hyväksytty eduskunnassa.

Hallituksen vuosikertomuksessa vuodelta 2018 todetaan muun muassa, että Poliisin tiedustelujärjestelmä (Poti) on otettu käyttöön 21.12.2018 ja se on korvannut epäiltyjen tietojärjestelmän. Poliisin tiedustelujärjestelmä toimii keskitettynä kirjaus- ja toiminnanohjausjärjestelmänä tiedolle, jota voidaan kerätä, tallentaa ja käsitellä ennen esitutkinnan aloittamista. Poliisin henkilöstöä koulutetaan poliisin tiedustelujärjestelmän käyttöön. Vuonna 2018 poliisissa on täsmennetty re-

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

kisterinpitoon ja tietosuojaan liittyvien tehtävien organisointia sekä vahvistettu resursseja. Lisäksi poliisissa on pantu täytäntöön Euroopan unionin tietosuojasääntelyä sekä järjestetty siihen liittyvää ohjeistusta ja koulutusta.

Vuosikertomuksen mukaan Poliisihallitus toteuttaa vuosittain henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvia laillisuusvalvontatarkastuksia poliisiyksiköissä. Rekistereihin kohdistuvaa sisäistä laillisuusvalvontaa on tehostettu ja laillisuusvalvontaa koskevaa ohjeistusta on päivitetty muun muassa henkilörekistereiden lainmukaisuuden valvonta- ja raportointikäytäntöjen osalta. Vuonna 2016 Poliisihallituksen rekisterinpitoon tehdyn tarkastuksen seuranta on jatkettu vuonna 2018. Tarkastuksessa on käyty läpi rekisterinpitoon ja tietosuojaan liittyviä säädöksiä, ohjeita ja olennaisia asiakirjoja, haastateltu vastuuhenkilöitä sekä analysoitu ja arvioitu toiminnan vaatimustenmukaisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta. Keskeisiä tietojärjestelmien ja henkilötietojen käsittelyn puutteita ja kehittämistarpeita on täsmennetty osana poliisin henkilötietolain kokonaisuudistusta.

Hallintovaliokunta toteaa, että hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 242/2018 vp) on annettu eduskunnalle 22.11.2018. Valiokunta on antanut asiassa mietinnön HaVM 39/2018 vp, jossa se on ehdotetun sääntelyn lisäksi käsitellyt muun ohella myös henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvaa valvontaa. Eduskunta on hyväksynyt 18.3.2019 hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hallintovaliokunnan mietinnön mukaisina. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa on tullut voimaan 1.6.2019 (616/2019).

Hallintovaliokunta katsoo, että lausuma voidaan poistaa.

Rahankeräyslain muuttaminen

HE 6/2014 vp — EV 69/2014 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää, että rahankeräyslainsäädännön muutostarpeita koskevaa selvitystyötä kiirehditään ja että selvitystyössä arvioidaan eri vaihtoehtoja rahankeräystoiminnan järjestämiseksi, mukaan lukien mahdollisuudet ilmoitusperusteisen järjestelmän käyttöönottoon, ja tarkastellaan lain uudistamista myös joukkorahoituksen kehittämis- ja sääntelytarpeiden näkökulmasta. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös rahankeräysten tehokkaaseen valvontaan ja siihen, miten rahankeräysten luotettavuus ja kohdentuminen lailliseen toimintaan varmistetaan.

Hallituksen vuosikertomuksessa todetaan muun muassa, että sisäministeriö asetti elokuussa 2016 esiselvityshankkeen rahankeräyslain uudistamiseksi. Hallituksen esitys rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 214/2018 vp) on annettu eduskunnalle lokakuussa 2018. Hallintovaliokunta antoi esityksestä mietinnön HaVM 35/2018 vp. Eduskunta on hyväksynyt ehdotuksen uudeksi rahankeräyslaiksi 7.3.2019, ja laki tulee voimaan 1.3.2020 (863/2019).

Eduskunnan lausuman johdosta valtiovarainministeriö ryhtyi kesällä 2014 valmistelemaan joukkorahoituslakia. Laki on tullut voimaan 1.9.2016 (734/2016).

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

Hallintovaliokunta katsoo, että lausuma voidaan poistaa.

Rahanpesudirektiivin muutos ja tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnyksen riittävyys

HE 228/2016 vp — EV 57/2017 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi neljännen rahanpesudirektiivin muutosten täytäntöönpanon yhteydessä, onko tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnyksellä tasolla sen varmistamiseksi, että säännökset eivät ole helposti kierrettävissä, huomioiden myös näiden tietojen käyttötarkoituksen.

Eduskunnan lausuma liittyy rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 5 §:ään, jossa säädetään yhteisön tosiasiallisen edunsaajan määritelmästä. Yhteisön on rekisteröitävä tosiasiallisten edunsaajiensa omistusosuuksien laajuudet kaupparekisteriin kyseisen määritelmän sisältämän kynnysarvon mukaisesti.

Neljännen rahanpesudirektiivin muuttamista koskevan direktiiviehdotuksen (viides rahanpesudirektiivi) antamisen yhteydessä Euroopan komissio esitti, että tosiasiallista edunsaajan suoraa tai välillistä määräysvaltaa osoittava prosenttiosuus laskettaisiin 25 prosentista 10 prosenttiin. Tämä ehdotus ei kuitenkaan menestynyt direktiivineuvotteluissa, ja prosenttiosuutta ei muutettu.

Sekä viidennessä rahanpesudirektiivissä että OECD:n hallitusten välisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan yhteistyöelimen FATF:n (Financial Action Task Force) suosituksissa edellä mainittu prosenttiosuus on 25 prosenttia. Selvityksen mukaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain säätämisen jälkeen ei ole tullut ilmi syitä, joiden perusteella Suomessa tulisi poiketa kansainvälisesti hyväksytystä linjasta. Hallituksen esityksessä laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 167/2018 vp), joka koskee viidennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoa, ei näistä syistä johtuen ole ehdotettu muutosta tosiasiallisen edunsaajan suoraa tai välillistä määräysvaltaa osoittavaan prosenttiosuuteen. Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä on tullut voimaan 1.5.2019 (571/2019).

Hallintovaliokunta katsoo, että lausuma voidaan poistaa.

3 Lausumat, joita ei voida poistaa

Selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittäminen

HE 90/2005 vp — EV 94/2006 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 5.9.2006 hallituksen selvittävien mahdollisuuksien edistää selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin kanssa.

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

Hallituksen vuosikertomuksessa todetaan muun muassa, että palvelujärjestelmän kehittäminen on käynnissä. Päivystysuudistuksen yhteydessä 1.1.2017 on tarkennettu säädöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisestä mielenterveys- ja päihdetyön päivystyksestä. Päivystyksellisellä työllä edistetään mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden yhdenvertaista palveluihin pääsyä. Päivystysuudistuksen toimeenpanoa tuetaan kansallisesti erilaisten työryhmien kautta. Vuosikertomuksessa viitataan sote- ja maakuntauudistukseen, joka kuitenkin raukesi viime vaalikauden lopulla.

Hallintovaliokunta huomauttaa, että asiassa on edetty kovin hitaasti. Valiokunta toteaa, että lausuma on tarpeen edelleen säilyttää.

Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain muutokset

HE 101/2010 vp — EV 261/2010 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 13.12.2010 hallituksen 1. seuraavan tarkkaan uudistuksen vaikutuksia muun muassa kuntien välisiin kustannuksiin sekä 2. selvittävän itsenäisesti asuvien ja avo-
huollon piirissä olevien henkilöiden kotikunnan määräytymiseen liittyvät eri kysymykset ja ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan lainsäädännöllisiä muutoksia.

Hallituksen vuosikertomuksesta ilmenee, että asian selvittämiseksi on toteutettu vuonna 2013 kysely, jossa selvitettiin kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain 1.1.2011 voimaan tulleiden muutosten vaikutuksia kunnissa. Vuosikertomuksessa viitataan sote- ja maakuntauudistusta koskevaan hallituksen esitykseen HE 15/2017 vp, jossa ehdotettiin lainmuutoksia palveluihin hakeutumisen ja kuntien kustannusvastuun osalta. Uudistus kuitenkin raukesi viime vaalikauden lopulla.

Hallintovaliokunta toteaa, että lausuma on edelleen tarpeellinen.

Poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelma sekä poliisimiehen hätävarjelua koskevat säännökset

HE 224/2010 vp — EV 371/2010 vp Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti hallituksen laativan ajantasaisen poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelman, johon myös sitoudutaan. 2. Eduskunta edellytti hallituksen tarkkaan seuraavan poliisimiehen hätävarjelua koskevien säännösten toimivuutta ja ryhtyvän tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.

Hallituksen vuosikertomuksen mukaan poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelmaa on valmisteltu vuodesta 2011 lähtien. Erinäisistä valmistelutoimenpiteistä ja pyrki-
myksistä huolimatta hallituksen toimesta ei ole valiokunnan käytettävissä olevan tiedon perusteella laadittu lausumassa edellytettyä suunnitelmaa, ja lausuma on tältä osin jäänyt hallituksen toimesta toteuttamatta. Valiokunta pyysi ja sai sisäministeriön poliisiosastolta täydentävää selvitystä vuosikertomuksen liitteen 3 sivulla 68 mainitusta poliisin pitemmän aikavälin resurssitarpeiden selvittämisestä. Hallintovaliokunta lisäksi toteaa, että se on antanut sisäisen turvallisuuden selonteosta laajan ja perusteellisen mietinnön (HaVM 5/2017 vp — VNS 5/2017 vp).

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

Saadun selvityksen mukaan sisäministeriössä on käynnistymässä hanke, jonka tehtävänä on valmistella hallitusohjelman mukainen sisäisen turvallisuuden selonteko ja antaa samassa yhteydessä eduskunnan edellyttämä kirjallinen selvitys niistä toimenpiteistä, joihin hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 5/2017 vp johdosta on ryhdytty. Eduskunnan lausumassa edellytetään, että hallitus antaa eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä uuden kokonaisvaltaisen sisäisen turvallisuuden selonteon. Kirjallinen selvitys edellisen selontekomietinnön toimeenpanosta tulee antaa jo vuoden 2020 loppuun mennessä. Sisäministeriön mukaan työskentelyssä keskitytään muun muassa viranomaissuorituskykyyn, toiminnan tuloksellisuuteen ja toimintojen kehittämistarpeisiin. Ministeriön mukaan työskentelyssä on otettu ja tullaan jatkossakin ottamaan huomioon hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 5/2017 vp) mukaiset huomiot.

Selontekomietintöön sisältyvästä lausumasta (HaVM 5/2017 vp — EK 8/2017 vp — VNS 5/2016 vp) huolimatta hallintovaliokunta pitää eduskunnan vastaukseen EV 371/2010 vp sisältyvää 1. lausumaa edelleen tarpeellisena. Valiokunta muistuttaa lisäksi, että se on sisäisen turvallisuuden selonteosta antamaansa mietintöön sisällyttänyt vaatimuksen nostaa poliisin resurssit aiemalle tasolle 7 850 henkilötyövuotta vuoteen 2025 mennessä.

Hallintovaliokunta toteaa myös 2. lausuman olevan edelleen tarpeellinen. Uusi poliisilaki (872/2011) on tullut voimaan vasta 1.1.2014, eikä poliisimiehen hätävarjelua koskevaa oikeuskäytäntöä ole ehtinyt syntyä siinä määrin, että sen perusteella voitaisiin arvioida säännösten toimivuutta.

Todistajansuojeluohjelmaa koskeva lainsäädäntö

HE 65/2014 vp — EV 248/2014 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän pikaisesti lainvalmistelutoimenpiteisiin todistajansuojeluohjelmaa koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi siten, että suojeltavan asunon ja sen lähiympäristön valvonnassa teknisen laitteen, menetelmän tai ohjelmiston avulla saatavaa tietoa voidaan käyttää mahdollisimman laajasti myös muihin kuin suojeltavaan kohdistuvien rikosten estämisessä, esitutkinnassa ja koko rikosprosessissa.

Sisäministeriössä valmistellun poliisin henkilötietolainsäädännön kokonaisuudistamista koskevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä on arvioitu todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin talletettujen tietojen käyttöä myös muihin kuin suojeltavaan kohdistuvien rikosten estämisessä, esitutkinnassa ja koko rikosprosessissa. Selvityksen mukaan tietojen laajempaa hyödyntämistä rikostorjunnassa ei ole katsottu mahdolliseksi esittää, koska perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut suojeltavan asunon ja sen välittömän lähiympäristön valvonnassa saatujen tallenteiden käyttötarkoitussidonnaisuutta ja sitä, että tietoja saa hyödyntää vain todistajansuojeluohjelman toteuttamiseksi ja suojeltavaan kohdistuvan rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi (PeVL 33/2014 vp).

Hallintovaliokunta viittaa lisäksi uudistuneeseen EU:n tietosuojalainsäädäntöön, jossa säädetään muun muassa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuusvaatimuksesta ja käyttötarkoitussidonnaisuudesta.

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

Hallintovaliokunta katsoo, että asiaa tulee vielä selvittää, minkä vuoksi lausuma on edelleen tarpeellinen.

Kuntiin kohdistuvien uudistushankkeiden valmistelu

HE 268/2014 vp — EV 348/2014 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää, että jatkossa suuria ja kauaskantoisia kuntiin kohdistuvia uudistushankkeita valmistellaan aidossa yhteistyössä parlamentaarisesti.

Hallituksen vuosikertomuksessa viitataan viime vaalikaudella maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun asetettuihin parlamentaarisiin seurantaryhmiin sekä Tulevaisuuden kunta -hankkeen valmisteluun asetettuun parlamentaariseen ryhmään.

Vuosikertomuksen mukaan asiassa ei ole eduskunnalle uutta ilmoitettavaa.

Hallintovaliokunta katsoo, että lausuma on tarpeen säilyttää. Maakunta- ja sote-uudistus raukesi viime vaalikauden lopulla. Pääministeri Rinteen hallitusohjelma sisältää kirjauksia sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistuksesta ja sen valmistelusta. Valiokunnalla ei ole tässä vaiheessa tarkempaa tietoa uudistuksen etenemisestä.

Viranomaisyhteistyö uhkan arvioinnissa ja uhkaavan teon estämisessä

HE 333/2014 vp — EV 268/2014 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää hallituksen antavan hallintovaliokunnalle vuoden 2017 loppuun mennessä perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitetun kirjallisen selvityksen siitä, 1. kuinka viranomaiset ja muut toimijat ovat uuden lainsäädännön nojalla ilmoittaneet oma-aloitteisesti poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia tai uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot salassapitovelvollisuuden estämättä, 2. kuinka luovutettuja tietoja on hyödynnetty ja niiden avulla toiminnan vaikuttavuutta on parannettu sekä 3. millä tavoin erimuotoinen viranomaisyhteistyö ja sen vaikuttavuus on kehittynyt uudistuksen myötä.

Lausuman tavoitteena on parantaa viranomaisyhteistyötä käytännön tasolla tehostamalla tiedonkulkua sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta poliisille samoin kuin tiedonkulkua opetus- ja kulttuuritoimelta poliisille. Lähtökohta on, että merkityksellinen tieto välitetään poliisille aina, kun se on mahdollista.

Mainittua selvitystä ei kuitenkaan tuolloin annettu. Hallintovaliokunta on pyytänyt erikseen selvityksen aihepiiristä, ja sosiaali- ja terveysministeriö on omalta osaltaan toimittanut sen hallintovaliokunnalle helmikuussa 2019. Sisäministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ovat toimittaneet omat selvityksensä sitä ennen.

Hallintovaliokunta on saamansa selvityksen perusteella antanut lausunnon (HaVL 46/2018 vp — O 54/2018 vp), jossa se on edellyttänyt valiokunnan mietintöön HaVM 41/2014 vp viitaten sis-

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

ministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön antavan kunkin erikseen vuoden 2020 loppuun mennessä hallintovaliokunnalle perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitetun kirjallisen selvityksen siitä, 1) kuinka viranomaiset ja muut toimijat ovat kyseisen lainsäädännön nojalla ilmoittaneet oma-aloitteisesti poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia tai uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot salassapitovelvollisuuden estämättä, 2) kuinka luovutettuja tietoja on hyödynnetty ja niiden avulla toiminnan vaikuttavuutta on parannettu, sekä 3) millä tavoin erimuotoinen viranomaisyhteistyö ja sen vaikuttavuus on kehittynyt säädetyn lainsäädännön myötä.

Hallintovaliokunta toteaa, että lausuma on tarpeen säilyttää.

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain uudistamistarpeet

HE 348/2014 vp — EV 334/2014 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kiireellisesti poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain kokonaisuudistuksen.

Sisäministeriö on asettanut 30.3.2015 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia esiselvitys poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) uudistamistarpeista. Selvityksen mukaan työryhmän mietinnön on ollut määrä valmistua alkuvuodesta 2019.

Hallintovaliokunta toteaa, että työ on kesken, ja lausuma on sen vuoksi tarpeen säilyttää.

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

VNS 5/2016 vp — EK 8/2017 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää, että hallitus 1. turvaa sisäisen turvallisuuden keskeisten viranomaisten poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen, Hätäkeskuslaitoksen, Tullin ja Maahanmuuttoviraston suorituskyvyn sekä näiden viranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamisen asianmukaiset edellytykset nykyistä paremmin muun muassa vahvistamalla olennaisesti näiden viranomaisten rahoituspohjaa, 2. turvaa myös syyttäjälaitoksen, tuomioistuinten ja Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytykset rikosvastuun toteuttamisessa olennaisesti nykyistä paremmin, 3. korjaa hallintovaliokunnan mietinnöstä HaVM 5/2017 vp ilmenevät sisäisen turvallisuuden puutteet ja epäkohdat sekä varautuu mietinnössä mainittuihin uhkatekijöihin, panostaa kehittämiskohteisiin ja ryhtyy muihin mietinnössä mainittuihin toimenpiteisiin, 4. ottaa hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 5/2017 vp sisäisen turvallisuuden linjausten ja toimenpiteiden perustaksi sekä noudattaa mietinnön linjauksia myös sisäisen turvallisuuden strategiatyössä, 5. antaa hallintovaliokunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä kirjallisen selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin valiokunnan mietinnön HaVM 5/2017 vp johdosta on ryhdytty, sekä 6. antaa eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä uuden kokonaisvaltaisen sisäisen turvallisuuden selonteon sisäisen turvallisuuden tilannekuvasta, uhkista ja tilasta, kansalaisten turvallisuuden tunteesta, sisäisen turvallisuuden viranomaisten suorituskyvystä ja toiminnan tuloksellisuudesta, toimintojen kehittämistarpeista ja haasteista sekä eri tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämis-

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

tä kehittämistoimenpiteistä ja tehtäväperusteisesti pidemmän tähtäimen taloudellisista ja muista resurssitarpeista.

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan sisäministeriössä on käynnistymässä hanke, jonka tehtävänä on valmistella hallitusohjelman mukainen uusi sisäisen turvallisuuden selonteko ja antaa samassa yhteydessä eduskunnan edellyttämä kirjallinen selvitys niistä toimenpiteistä, joihin hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 5/2017 vp johdosta on ryhdytty. Eduskunnan lausumassa edellytetään, että hallitus antaa eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä uuden kokonaisvaltaisen sisäisen turvallisuuden selonteon. Kirjallinen selvitys edellisen selontekomietinnön toimeenpanosta tulee antaa jo vuoden 2020 loppuun mennessä. Sisäministeriön mukaan työskentelyssä keskitytään muun muassa viranomaissuorituskykyyn, toiminnan tuloksellisuuteen ja toimintojen kehittämistarpeisiin. Ministeriön mukaan työskentelyssä on otettu ja tullaan jatkossakin ottamaan huomioon hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 5/2017 vp) mukaiset huomiot.

Hallintovaliokunta toteaa, että lausuma on kaikilta osin edelleen tarpeellinen, ja valiokunta edellyttää sen mukaisia toimenpiteitä. Lausumat ovat voimassa vaalikausista riippumatta, kunnes niissä edellytetyt toimenpiteet on saatettu täysimääräisesti loppuun. Hallintovaliokunta myös muistuttaa selontekomietintöön sisällyttämästään vaatimuksesta nostaa poliisin resurssit aiemalle tasolle 7 850 henkilötyövuotta vuoteen 2025 mennessä.

Tietosuojaan valvontaviranomaisen organisointi

HE 9/2018 vp – EV 108/2018 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, tulisiko tietosuojaan valvontaviranomaisen organisaatiota kehittää virastomuotoiseksi, ja tarvittaessa valmistelee asiasta lainsäädännön muutokset. Organisaatiota kehitettäessä tulee muiden seikkojen ohella ottaa huomioon hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen viraston monijäsenisessä toimielimessä ja EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimukset valvontaviranomaisen itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta.

Oikeusministeriö on käynnistänyt sisäisen organisaationsa kehittämisen, ja tavoitteena on siirtää ministeriön yhteydessä olevien erillisviranomaisten, kuten tietosuojavaltuutetun toimiston, ohjaus yhteen ministeriön yksikköön. Samaan aikaan oikeusministeri on asettanut selvitysmiehen tutkimaan mahdollisuuksia parantaa yhteistoiminnalla näiden itsenäisten, mutta pienten toimintayksikköjen (tietosuojavaltuutetun, tasa-arvovaltuutetun, yhdenvertaisuusvaltuutetun, lapsiasiavaltuutetun jne.) hallinnollisia toimintaedellytyksiä.

Selvityksen mukaan tässä selvitystyössä on tarkoitus toteuttaa eduskunnan edellyttämä tietosuojavaltuutetun toiminnan organisoinnin arviointi. Selvityshenkilön työn on ollut tarkoitus valmistua maaliskuun 2019 loppuun mennessä.

Hallintovaliokunta toteaa, että työ on meneillään, ja lausuma on sen vuoksi tarpeen säilyttää.

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

Nuohousta koskevan lainsäädännön muuttaminen

HE 64/2018 vp – EV 110/2018 vp Hallintovaliokunta

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkkaan seuraa nuohousta koskevan lainsäädännön uudistamisen vaikutuksia erityisesti paloturvallisuuteen sekä nuohouspalvelujen saatavuuteen, laatuun ja hintaan. Uudistuksen toimeenpanosta on annettava kirjallinen selvitys hallintovaliokunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä. Lisäksi eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän, onko nuohousrekisterille jatkossa tarvetta sekä miten nuohouspalvelujen asiakas voi varmistaa, että palveluntarjoaja täyttää nuohoojan kelpoisuudelle asetetut vaatimukset.

Pelastuslain nuohousta koskevat lakimuutokset vahvistettiin 5.12.2018 ja ne tulivat voimaan 1.1.2019. Selvityksen mukaan sisäministeriö on asettanut nuohousuudistuksen seurantaryhmän, jonka toimikausi on 21.1.2019—31.12.2020. Seurantaryhmän tavoitteena on edistää nuohousuudistuksen toimeenpanoa sekä seurata ja arvioida muutosten vaikutuksia rakennusten paloturvallisuuteen ja nuohouspalveluihin.

Hallintovaliokunta toteaa, että työ on vasta käynnistynyt, ja lausuma on tarpeen säilyttää.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Hallintovaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto HaVL 6/2019 vp

Helsingissä 3.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok (osittain)
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne